

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. אפילו אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן מצטרפים ... יש בכלל מאתים מנה אחד אומר חבית של יין ואחד אומר חבית של ... לשלומי ליה חביתא דחמרא מיגו חביתא ... אחד אומר בדיוטא העליונה ואחד אומר בדיוטא ... וצירף עדותן2
- ב. מגיין לכשיצא לא יאמר הרני מזכה וחבירי מחייבין אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי תלמוד לומר לא תלך רכיל בעמך ... בתר עשרין ותרתינן שנין אפקיה רב אמי מבי מדרשא אמר דין גלי רויא3
- ג. כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין אמר לו כל ראיות שיש לך הבא מיכן עד שלשים יום ... מה יעשה זה ... ומצא לאחר שלשים אמר לו הבא עדים ואמר אין לי ... מה יעשה זה ... ראה שמתחייב בדין ואמר קרבו פלוני ופלוני ועידוני או שהוציא ראיה מתחת פונדתו הרי זה אינו כלום ... דינוקא במילי דאבוה לא ידע5
- ד. הנפק שטרא מתותי ידה אמרה ליה ידענא בהאי שטרא דפריע הוה הימנה ... אותיות נקנות במסירה ... דאי בעיא קלתיה7
- ה. סימפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמו אין עליו עדים ויצא מתחת ידי שלישי או שיצא אחר חיתום שטרות כשר אלמא שלישי מהימן9
- ו. לעולם מביא ראיה וסותר עד שיסתתם טענותיו ויאמרו לו הבא עדים ואמר אין לי עדים הבא ראיה ואמר אין לי ראיה אבל באו עדים ממדינת הים או שהיתה דיסקיא של אביו מופקדת ביד אחר הרי זה מביא ראיה וסותר11
- ז. שנים שנתעצמו בדין אחד אומר נדון כאן ואחד אומר נלך למקום הוועד כופין אותו ודן בעירו ואם הוצרך דבר לשאול כותבין ושולחין ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני כותבין ונותנין לו13
- ח. והיבמה הולכת אחר היבם להתירה ... אפילו מטבריא לצפורי15
- ט. כופין אותו ודן בעירו הני מילי היכא דקאמר ליה למה למה אבל מלוה עבד ליה לאיש מלוה16
- י. ובבבל לא דיני דיני קנסות18
- הדרן עלך זה בורר21

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף לא.

א. אפילו אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן מצטרפים ... יש בכלל מאתים מנה אחד אומר חבית של יין ואחד אומר חבית של ... לשלומי ליה חביתא דחמרא מיגז חביתא ... אחד אומר בדיוטא העליונה ואחד אומר בדיוטא ... וצירף עדותן

כבר התבאר לעיל דף ל: שבדרישות שורשים לחקור את העדים שאינם יכולים לבא על ידיהם לידי הזמה, וקראום בדיקות¹, בדיני ממונות אפילו הוכחשו בהן אין עדותן בטלה בכולן.

כיצד, אחד אומר בניסן לזה ממנו והשני אומר לא כי אלא באייר לזה הימנו, או שאמר האחד בירושלים והשני אומר לא כי אלא בלוד, עדותן בטלה, שאין זה נקרא עדות נכון² שהרי הכחישו זה את זה³.

אבל אם אמר⁴ האחד מנה שחור שהמעות שהלוח הושחרו מחמת יושנן היו והשני אומר מנה לבן היה⁵, עדותן קיימת ומשלם מנה, שאין כאן הכחשה

¹ וילפוח מקראי דכתיב גבי עדות (דברים יג, טו) אם אמת נכון הדבר וגו' שיהא מכוון ולא מוכחש בבדיקות
² דומן ומקום הן הכחשה דחקירה שתלוי בהן הזמה, משום הכי עדותן בטלה ואפילו תבע את שניהן. סמ"ע שם ו

³ ובעדות אמת נכון הדבר כתיב, כלומר שיהא עדות מכוון, ועדות כזה אי אפשר לכוונו כי מוכחש הוא. וכן אם אמר האחד חביות של יין הלוחו והשני אומר של שמן היתה, אי אפשר לכוונו ובטלה אפילו אם תבעו שניהם, כן הוא לשון הרמב"ם (שם פ"ג ה"ג), דס"ל שכל שהכחישו בנות הענין דרישה מיקרי, סמ"ע שם ו, ואפילו שבועה אין מחייבין שנאמר הרי יש לו עד אחד על כל חבית, שהרי העדים מכחישין זה את זה ואחד מהם חשוד, שאין דרך לטעות בהכי

⁴ כל הני דקחשיב מכאן והלאה בדיקות מיקרי, שאין הזמה תלוי בהן, וגם אינן מחולקין בגוף הענין, שהרי שניהן אשם מטבע מסהדי. וגם בדיוטא עליונה ותחתונה כל שיכולין לראות מזה לזה אינו מיקרי הכחשה דחקירות התלויים במקום. סמ"ע י

⁵ בלבוש כתב בין תבע התובע אחד מהם בין תבע שניהם והוא דעת נמוקי יוסף (סנהדרין ט' ע"א מדפי הרי"ף) דס"ל דבאחד אומר מנה שחור ואחד מנה לבן איצ' לתבוע שניהן. [וכן כתב רבינו ירוחם נ"ב ח"ב. ד"מ. אך הרמ"א כאן כתב וזה תובעו שניהם, ועיין סמ"ע יא שכתב דאילו לא תבע לשניהן אז העד האחד מוכחש מפיו, ותו אין סברא לגבות על ידו בצירוף. אבל כשתבע כדברי שניהן, אף שהעדים מכחישיים נפשם זה את זה, כיון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

לעד מן התובע, דטעו אינשי בהכי ועל חד מנה הם מעידים, אלא שעד אחד טועה בין שחור ללבן.

וכן אם זה אומר בדיוטא העליונה היה כשהלוהו והשני אמר בדיוטא התחתונה היו, אם המקומות קרובים שאפשר לראות מזה לזה עדותן קיימת, דטעו אינשי בהכי ועל חדא הלוואה הם מעידין.

ואפילו אמר האחד מנה הלוהו והשני אמר מאתים והוא תובעו מאתים⁶, אין כאן הכחשה לא מן התובע ולא מן העד השני שיכול להיות שניהם אמת⁷, וחייב לשלם מנה מכלל המאתים, דהא שניהם מעידים שראו שהלוה מנה לפחות דבכלל מאתים מנה, ועל המנה יש לו שני עדים ומשלם.

וכן אם אומר האחד דמי חבית של יין יש לו בידו והשני אומר דמי חביות של שמן והוא תובעו שניהם, משלם בפחות שבדמים, וכן כל כיוצא בזה.

כללא דמילתא כל מקום שנוכל ליישב ולכוין דברי העדים שאין מכחישין זה את זה וגם לא את התובע, מיישבין דבריהם ועדותן.

ב. מניין לכשיצא לא יאמר הריני מזכה וחבירי מחייבין אבל

מה אעשה שחבירי רבו עלי תלמוד לומר לא תלך רכיל

בעמיד ... בתר עשרין ותרתין שנין אפקיה רב אמי מבי

מדרשא אמר דין גלי רזיא

דאין הכחשתן אלא בבדיקות מוציאין מידו כדברי הפחות, דבכלל מאתים מנה, והו"ל כאילו שניהם העידו אמנה

⁶ דאילו אינו תובעו אלא מנה העד המעיד מאתים הוא מוכחש מן התובע עצמו, שהרי הוא מודה שאין זה חייב לו אלא מנה והודאת בעל דין כמאה עדים, ועדות המאתים אין נחשב לכולם ואין כאן אלא עד אחד על מנה ומחייבו שבועה.

⁷ וגם כאן לדעת הרמ"א איירי דתובעו שניהם ולדעת הנמק"י ורי"ו אפלו אינו תובע אלא המאתיים, ולא כמ"ש בלבוש עיר שושן [סעיף ב'] דמחלק ביניהן, דבמנה שחור ולבן ודיוטא עליונה ותחתונה כתב דאין צריך לתבוע שניהן, ובמנה ובמאתים כתב דצריך לתבוע שניהן, דהו דלא כמאן. ואף שמדברי ב"י בסימן זה בסעיף ז' נראה שדעתו ג"כ לחלק ביניהן, כבר כתבתי ודקדקתי שם עליו והוכחתי שאין חילוק ביניהן, ע"ש ודו"ק. סמ"ע יא, אבל במאזל"מ הוכחתי מרוב פוסקים דרק במנה ומאתיים בעינן תביעת שניהם שלא יהיה מוכחש בסכום מן התובע אבל שחור ולבן שאינו נפקותא בנוף העדות לא דייקי כולי האי ומעי אינשי בכהאי גונא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת ב"ק דף צט: ולעיל דף כט. שהמרגל בחברו עובר בלא תעשה, שנאמר, (ויקרא יט פסוק טז) לא תלך רכיל בעמיתך ועון גדול הוא, וגורם להרג נפשות רבות מישראל⁸, לכך נסמך לו, לא תעמד על דם רעך.

איזהו רכיל⁹ זה שטוען דברים מזה לזה שמספר למוישהו, כך אמר פלוני עליך, כך עשה לך פלוני, כך וכך שמעתי עליו שעשה לך, או רוצה לעשות לך שדבר זה גורם שנאה בין אדם לחבירו. ואפלו אם הוא אמת גמור, שאין בו תערבת שקר אפלו שלא בפניו, ואפלו אם הוא יודע בעצמו, שהיה אומר דבר זה אף בפניו, גם כן אסור, ורכילות מקרי¹⁰.

ולפיכך בית דין שישבו¹¹ לדון ואחר שנשאו ונתנו בדבר, והכניסו את הבעלי דיניו, והגדול שבדייניו אמר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה הייב. אסור לדיין לומר¹² כשיצא מב"ד אני הייתי מזכה אבל מה אעשה שחברי רבו עלי, והעושה כן הוא מרבה מחלוקת בישראל והוא בכלל הולך רכיל מנלה פוד (משלי יא פסוק יג).

ומעשה בתלמיד¹³ אחד שהוציא דברים שנאמרו בבית המדרש, לאחר שתים ועשרים שנה והוציאוהו בית דין מבית המדרש, והכריזו עליו זה מגלה סוד הוא.

וכן כשיושבים שבעת טובי העיר וכדומה. או כשיושבם בוועדת קבלה לבית הספר, או משרה וכיו"ב, או בדיון הנוגע לאדם מסוים אפי' הכריעו שלא לטובתו צריכין לזהר מאד כל אחד ואחד, שלא לספר אחר כך דעתו או דעת פלוני, שהיה מתחלה בענין זה

⁸ צא ולמד, מה ארע מרכילותו של דואג האדומי, שנהרגה על ידי זה כל נוב עיר הכהנים. ולא זו שכתבנו, הוא מה שכתבתו התורה בפרוש מיוחד לאסור זה, אבל בלאו הכי בלא זה יש עוד הרבה לאוין ועשין אחרים [שם]

⁹ הפין היים כלל א' סעי' ב' כלל ג' סעי' א'

¹⁰ וכל שכן אם הוא מעיז פניו לומר לו בפניו ממש, אתה דברת עליו, או עשית לו כך וכך, דאסור, ועונו גדול הרבה יותר. אחד, שבוה הוא מכניס שנאה חזקה בלבו של הנדון על זה, כי מעתה יתקבל הדבר אצלו לאמת גמור, שבודאי יאמר, אלולא שהדבר אמת גמור, לא היה זה מעיז פניו לומר לו בפניו ממש. ועוד, לבד זה הוא מכניס את עצמו ואת אלו השנים לעבר על ידי רכילות כזו על כמה לאוין ועשין המפרשין בתורה, כלל ג' א'

¹¹ שו"ע ונו"כ יט א

¹² כתב מהר"א שטיין [על הסמ"ג] בלאוין ט', גם בכלל לאו זה דלא תלך רכיל שלא יאמר אחד לנידון הדיין עשה לך שלא כדין כמה שחייב אותך, כדאמרינן בהגוזל [ב"ק צ"ט ע"ב] גבי מגרומתא כו', והביאו הב"ח [סעיף ב']. ואין ראיתו מהגוזל מוכרחת, וע"ש בש"ס. ש"ך שם ב

¹³ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק כב הלכה ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

לטובת אותו אדם, אך חבריו רבו עליו והכריחוהו לילך כדעתם. ואפי' לרמוז שאין דעתו נוחה במה שפסקו שלא לטובתו אסור כיון שממילא יטור בלבו מחמת זה לשאר וכ"ש אם היתה ההכרעה לטובת אותו האדם שאין לגלות את זהות המתנגדים לו וזה אפי' אם לא הסכימו ביניהם שלא לגלות אלא בסתמא¹⁴.

ג. כל זמן שמביא ראיה סותר את הדין אמר לו כל ראיות שיש לך הבא מיכן עד שלשים יום ... מה יעשה זה ... ומצא לאחר שלשים אמר לו הבא עדים ואמר אין לי ... מה יעשה זה ... ראה שמתחייב בדין ואמר קרבו פלוני ופלוני ויעידוני או שהוציא ראיה מתחת פונדתו הרי זה אינו כלום ... דינוקא במילי דאבוה לא ידע

מי שנתחייב בבית דין¹⁵, ומצא אחר כך עדים או ראיה לזכותו, כגון שמצא שטר שכתוב לזכותו¹⁶, מביא לבית דין וסותר הדין וחוזר אפילו אחר כמה ימים, ואפילו אם פרע כבר כל זמן שהוא מביא ראיה סותר, אפילו אם אמר לו הדיין כל זכות שיש לך הבא תוך שלשים יום, ולא הביא אלא לאחר שלשים יום¹⁷, סותר הדין.

וה"ה אם קבעו ב"ד זמן לבע"ד שיבוא לטעון ולא בא לזמנו, שעדיין יכול לטעון אח"כ, דאין כח ביד ב"ד לקבוע זמן שלא יוכל לחזור ולטעון אם לא שקנו מידו¹⁸

ואפילו התפיש זכיותיו בבית דין ואמר אם לא אביא תוך זה הזמן מעכשיו יבטלו זכיותי, אפילו הכי אם יביא אחר כך יסתור הדין אם לא קנו מידו

¹⁴ הפ"ן היים הל' לה"ר כלל ב' סעי' י"א

¹⁵ שו"ע ונו"כ כ א

¹⁶ מאז"מ

¹⁷ דנהי דאין ממתניין לו יותר מל' וגומרין הדין לחובתו מ"מ אם מצא אח"כ סותר הדין, שם

¹⁸ סמ"ע שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בבית דין חשוב, כי מה יעשה זה שלא מצא בתוך שלשים ומוצא לאחר שלשים, וכי בשביל זה יפסיד את דינו, אנוס הוא.

אבל אם אמר לו הדיין הבא עדים או ראיה ואמר אין לי עדים וראיה, הרי הוא הודה כאילו פסל כל עדותיו וראיותיו¹⁹. דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי²⁰, ואעפ"י שמצא אחר כך לאו כלום הוא.

ואין צריך לומר²¹ אם אמרו לו יש לך עדים ואמר אין לי עדים, יש לך ראיה ואמר אין לי ראיה, ודנו אותו וחייבוהו, וכיון שראה שמתחייב אמר פלוני ופלוני קרבו והעידוני, או שהוציא ראיה מתוך אפונדתו כלומר מתוך כיסו, אין זה כלום²² ואין משגיחין עליו, שודאי יש בו ערמה²³.

¹⁹ כי כל אדם צריך להיות ברור מללו מה שאומר לפניו ב"ד והי' לו לומר איני יודע אם יש לי ראיה או איני מוצאם עתה וכיון שאמר אין לי יש לחוש שיש עתה קצת זיוף בראיותו, ואפילו ניכר הדבר שאין בו זיוף אפ"ה כיון שהודה לומר אין לי ראיה הוי כאילו פסל כל ראיותיו דהודאת בע"ד כמאה עדים. מאול"מ

²⁰ קשה לי אמאי לא נאמן לומר טעיתי במה שאמרתי אין לי עדים, וי"א דכאן מי הכריחו לזה לומר שאין לו עדים, היה לו די לומר איני יודע אם יש לי עוד עדים, והיה מרויח בזה אולי ימצאון עוד עשרה עדים ויוכל להביאן, אלא ודאי החליט הענין לומר שאין לו עדים ופסל כל העדים שיבואו, כנלע"ד. ט"ז

²¹ עיין אורים ג שהביא שיש מחלוקת ראשונים בין הראב"ד וחמיו אי מועיל אמתלא במקרה זה, וסיים דעת הראב"ד דנאמן, ולדעת חמיו של הראב"ד אינו נאמן, ונראים דברי הראב"ד שהיה רב מובהק וחכם מפורסם מי כמוהו מורה.

²² דכיון דידע מעדותיו וראיותיו הללו ואמר אין לי, הרי נראה שזיוף ושקר הוא, ומתחילה לא היה ניחא ליה להסתייע מזיופיה כל זמן שלא נצטרך לו, כמו עתה שרואה שנתחייב בדיון

²³ דאמר אין לי עדים אמרינן הני עדי שקר הן ששכרן אחר שראה שנתחייב. רש"י [סנהדרין ל"א ע"א ד"ה הרי]. ועיין פרישה [סוף הסימן], שם הוכחתי דאפילו אם ניכר הדבר שלא שכרן, אפ"ה אם הוא גדול ואמר תחילה אין לי עדים וראיה, תו אין מקבלין עדות, עיין שם ודו"ק. סמ"ע שם ג לפ"י דרך משל ראובן תבע לשמעון שהיב לו מנה, ואמר שאין לו ראיה, ואחר כך הביא עדים דמ"מ פטור שמעון, אם אחר כך תבע שמעון לראובן בתביעה אחרת בעדים הללו ג"כ אין יכול לגבות, דבממ"נ אם העדים אמת הרי הייב לו מתביעה ראשונה, ואם אמרינן דשכרן הרי הם פסולים שהעידו שקר בב"ד, ואיך יהיה יכול אחר כך להוציא בעדותן, ובאמת לא מצינו זה בפוסקים. ולכן נראה דשכרן לאו דוקא, רק הודה שהעדים טועים ואומרים בדדמי, אעפ"י דלא אמרינן כן בעדים ואמרינן חזקה דלא טעו, אבל בהודאת פיו ע"כ אמרינן דטעו ואמרו שלא במתכוון שקר, וא"כ העדים כשרים ומ"מ עדותן בזה בטל. ובזו ניחא ג"כ בהוציא ראיה מאפונדתו או אמר קרבו פלוני ופלוני ויעידו, דקשה לומר ברנע זו שכרן כמש"כ סמ"ע (סק"ג) ופרישה (סוף הסימן). ולפ"מ"ש ניחא. אורים ב ועיין ביאורים סק"א דשוב אינו יכול להביא העדים אלו לעדות אפילו בדבר אחר, דהוי כהודה שהן פסולין. אבל שמעון יכול להביא עדים אלו נגד ראובן שאמר אין לי עדים בחוב אחר לחייב לראובן, ואין ראובן יכול לומר ממה נפשך, אם עדים אלו כשרין הרי אתה חייב לי תביעה ראשונה, ואם פסולין הן אף עכשיו אין עדותן עדות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וטבטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

במה דברים אמורים בגדול, אבל יורש שהיה קטן כשמת מורישו, ובאו עליו טענות מחמת מורישו אחר שהגדיל, ואמר אין לי עדים ואין לי ראיה כלל, ואחר שיצא מב"ד חייב אמרו לו אחרים אנו יודעין עדות לאביך שתסתור בו דין זה, או שאמר לו אחד מורישך הפקיד ראיה כאן וכאן, הרי זה מביא מיד וסותר, שאין דרך יורש קטן לידע כל ראיות מורישו²⁴ ולכך אמר מתחלה אין לי עדים²⁵ ואין לי ראיה כלל.

ד. דנפק שטרא מתותי ידה אמרה ליה ידענא בהאי שטרא דפריע הוה הימנה ... אותיות נקנות במסירה ... דאי בעיא קלתיה

שליש, בזמן ששלישותו בידו, נאמן כשני עדים, אפילו אם הוא קרוב, ושליש²⁶ שהוציא שטר מתחת ידו בב"ד ואמר שהוא פרוע, אף על פי שהשטר מקוים נאמן שאילו רצה היה שורפו²⁷ או קורעו²⁸, וכן אם מת

²⁴ דאיכא למימר כיון דבשעת מיתת אביו לא ידע, שוב אינו מכיר האנשים היודעים זכותו שיחקור מהם, דלא כרא"ש ותוס' דס"ל כיון שנעשה אחר מיתת אביהן גדול דינו כאחר, ובודאי חקר קודם בואו לדין או אחר התביעה, ולא הל"ל אין לו, אלא ודאי זיוף יש בדבר. סמ"ע שם י

²⁵ וע"ש במרדכי דנסתפק אי אומרים העדים שהיו בידיו ואינן יודעים אי ידע בהן, אי אמרינן דהו"ל למידע כיון שהן בידו ואינו מביא וסותר, או לא. ובד"מ מסיק וכתב על דברי המרדכי, דכשהגדיל בשעת דין, דלכו"ע אמרינן דהו"ל למידע, ואינו מביא וסותר, נמצא מ"ש מור"ם כאן בהג"ה וידע, ר"ל מסתמא ידע, וק"ל. סמ"ע שם יא. ואף שבגדול אמרינן מסתמא שהיה בידו, אם לא שמביא עדים שהיתה הראיה ביד אחר, מכל מקום בקטן אמרינן מסתמא לא ידע מהן. (אוי"ת אורים סק"י).

²⁶ שו"ע ונו"כ נו א

²⁷ בדברי גאונים כלל ז סימן א כתב בשם כנה"ג בדין אפוטרופוס של יתומים שהלוה מעות היתומים, ונכתב השטר על שמו, וכשמסר השטר ליתומים אומר שהשטר פרוע, שנחלקו הפוסקים אם היתומים יכולים לגבות בשטר זה, ועיי' בד"ג שם סימן ג אם ובאיזה אופן יש לאפוטרופוס דין שלישי, ואם האפוטרופוס יש לו דין עד עכ"פ.

²⁸ והביא הסמ"ע בשם הטור שאפילו נראה כבר בב"ד, שהוציאו מתחת ידו סתם, ושתק עד שנתקיים ואמר פרוע הוא, והשיך סק"י תמה מנא ליה להטור כן, והעלה שאם הניח לקיים השטר ושתק ש"מ דלאו פרוע הוא, וגם הט"ו חולק על הטור בזה, ועיי' נה"מ סק"ט, ובכנה"ג סימן נה בשם המרדכי מסתפק לאחר שהוציא השלישות מידו ואומר שבשעה שהיה בידו נפרע השטר אם נאמן, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

השליש ונמצא אצלו²⁹ כתב ששטר זה המונח אצלו הוא פרוע, הרי זה פרוע³⁰.

כבר התבאר במסכת יבמות דף קטז. ובקידושין דף מז: ולעיל דף עו. שלהלכה אותיות³¹ אינם נקנים במסירה לבר, כיון שאין בהן ממש על מה יחול הקניין³², לפיכך אמרו חז"ל שצריכין לחזק קנינם, ואמרו שאין ניקנין אלא בכתיבה ומסירה, הלכך כשמוכר שטר לחברו³³ ומסרו לו, צריך לכתוב לו גם כן – "אני פלוני בן פלוני מקנה לך פלוני בן פלוני שטר זה על פלוני בן פלוני אותו וכל שיעבוד שיש בו", ויכול לכתבו על השטר עצמו שמוכר³⁴, ואם לא כתב לו כן לא קנה המלוה שבו, ואפילו הנייר לצור על פי צלוחיתו לא קנה, שהרי עיקר דעתו לא היתה לקנות הנייר אלא מה שכתוב בו, לפיכך לא הוי אלא מקה טעות ומחזיר לו הנייר וזה יחזיר לו הדמים.

ומי שהוציא שטר חוב על הבריו³⁵, וטוען שהמלוה מכרו לו בכתיבה ומסירה והשטר שהיה כתוב בו המכר נאבד ממנו, אינו צריך עדים לענין קנייתו, כנגד בעל השטר³⁶ שיאמר לא מכרתיהו לך בכתיבה ומסירה או לא

²⁹ כתב בש"ך ס"ק יג בין שהוא כתי"י של השליש או כתב של אחר, ובלבד שידוע שבא מהשליש או סימן אחר שהונח שם מדעת השליש, או שהמלוה מודה שהוא מדעת השליש, אלא שאומר שהשטר אינו פרוע, דאל"כ יש לחוש שמא אחר הניחו שם, או שהלוח ביקש מיורשי הלוח שיניחו שם כתב שהשטר פרוע, ולא האמינו אלא לשליש משום שהאמינוהו עליהם אבל לא ליורשי השליש

³⁰ אף על פי שאין עדים על הכתב, ועי' ש"ך ס"ק יב ובנה"מ שם סק"י, והכא מיירי שלגבי השטר עצמו אין מערער שהוא היה שלישי, וכיון שהאמינוהו עליהם, הרי גם כתב יד שלו או מה שנכתב מדעתו, ה"ז כאילו הוא עצמו אומר שהוא פרוע.

³¹ שו"ע ונו"כ שם סו א

³² לשון הגמרא [ב"ב ע"ז ע"א] מילי נינהו ואין קונין מילי במילי, ר"ל דאין קנין סודר וחליפין חלין כי אם אדבר שגופו ממון והוא בידו, משא"כ שטר זה דאינו אלא לראיה שכך וכך חייב ושהשדות של הלוח משועבדים לו, אבל עדיין אינו שלו, דק"ל כרבא [פסחים ל' ע"ב] דאמר בעל חוב מכאן ולהבא הוא גובה, ולכך אפילו מסר השטר ביד הזוכה (כו') ואמר לו בע"פ קני לך איהו וכל שעבודיה עדיין מילי במילי הוא, עד שיכתוב לו אתה פלוני קנה שטר זה ממני על פלוני איהו וכל שעבודיה, דכתיבה זו מחשב מעשה והוא עצמו הקנין וא"צ קנין אחר סמ"ע שם א

³³ עיין ש"ך שם א שם"ל לעיקר שמכירת שטרות דאורייתא. ועיין בתומים (סק"א) דנראה כמש"כ הרמב"ם (פ"ז ממכירה ה"ב) והרא"ש (כתובות פ"ט ס"י) דמכירתן דרבנן, זולת בשטר שכתב בו לכל המוציא או זהו מכירתו דאורייתא, וכתב הסמ"ע (סק"א) דנפ"מ במוכר שטרות לגוי.

³⁴ סמ"ע שם

³⁵ שם

³⁶ שו"ע ונו"כ שם כח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

מכרתיהו לך כלל אלא הפקדתיהו בידך או ממני נפל ומצאתהו החזירהו לי, אלא זה דהשטר בידו נאמן נגדו לומר מכרתהו לי בכתיבה ומסירה שהרי הוא בידו. וי"א שצריך עדים גם לענין קנייתו³⁷.

אבל צריך עדים לענין תביעתו, שהרי הנתבע יכול לומר לו מי יאמר לי שבעל דברים שלי כתב ומסר לך ולא בעל דברים דידי את שהבא להוציא מתבירו עליו הראיה.

דף לא:

ה. סימפון שיש עליו עדים יתקיים בחותמיו אין עליו עדים ויצא מתחת ידי שלישי או שיצא אחר חיתום שטרות כשר אלמא שלישי מהימן

כבר התבאר במסכת ב"מ דף כא. ששובר שביד³⁸ שלישי ואומר שהשטר פרוע נאמן אפילו ראו כבר הב"ד את השובר³⁹, ואם השטר יוצא מתחת ידו עם השובר, אפילו אין עדים בשובר, ואפילו מת השלישי, השובר כשר⁴⁰, אבל אם אין השטר ביד השלישי ואין עדים בשובר אינו כלום ואפילו השלישי חי ואומר שהוא פרוע אינו כלום⁴¹ אולם אם יש חתימת יד המלוה על השובר מועיל⁴². ואם יש עליו עדים והוא מקוים כשר⁴³, ואם אינו מקוים יקיימנו עתה ויהא השלישי נאמן לומר שהוא פרוע, אפילו אין השט"ח בידו, במיגו שהיה

³⁷ והלכך אם פרע הלוח ללוקח בלא ידיעת המוכר חוזר וגובה ממנו כמ"ש בס"ז וכ"כ הב"ח מיהו אם הלוח טוען ברור לי שהי' לו שטר כתיב' ואבד נשבע היסת ונפטר עכ"ל ש"ך שם כמ

³⁸ שו"ע ונו"כ שם יט

³⁹ ופירשו הסמ"ע והש"ך דאע"ג דליכא מיגו נאמן, שהרי האמינוהו כשלישי, וכתב הש"ך ס"ק סג דע"כ איירי כשידוע שעשאוהו שלישי או שהמלוה מודה בכך, דאל"כ אפשר שאינו שלישי וכיון דלית ליה מיגו אינו נאמן, ועי' בנה"מ שם ס"ק לא, וצ"ע כיון שאומר שהשטר פרוע שובר למה לי.

⁴⁰ דכיון שגם השטר אצל השלישי או יורשיו הרי מוכח שעשאו שלישי ואז נאמן מדין שלישי.

⁴¹ סמ"ע שם דלא עדיף שלישי מהלוח עצמו שיש בידו שובר שאין עליו עדים.

⁴² בשלישי כמו אצל הלוח עצמו, סמ"ע שם

⁴³ וכתב הסמ"ע אפילו אין השט"ח בידו, ואפילו מת השלישי, והטעם כמ"ש בשו"ע שם בסעיף הקודם דהלוח מקיים השובר ולא המלוה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

יכול להחזירו ללוה⁴⁴. וי"א⁴⁵ שאפילו אינו מקוים אם יכול לקיימו נאמן השליש לומר שהוא פרוע, וכשיתקיים נותנים השובר ללוה וקורעים השטר. ואם אי אפשר לקיימו, אין בשובר כלום⁴⁶.

אם המלוה מכחיש ואומר שלא עשאו שלישי כלל, אלא השובר או השטר עם השובר נפל מידו והשליש מצאו, וראו הב"ד השובר ביד השליש קודם לכן בענין שאין לו מיגו, אינו נאמן לקרוע השטר, אלא דינו כמוצא שט"ח שלא יחזיר לא לזה ולא לזה⁴⁷.

שטר שכתוב⁴⁸ בו שובר בגוף השטר בין מלפניו בין השיטין בין השורות ובין מלאחריו בגב השטר, ואפילו במקצתו⁴⁹, ששטר זה פרוע כולו או מקצתו, אפילו יוצא מתחת ידי המלוה, אף על פי שאין עליו עדים⁵⁰, עושים

⁴⁴ הסמ"ע בשם הטור אבל כל זמן שלא נתקיים הו"ל כאילו אין בו עדים, וכבר נתבאר דבכה"ג אין השליש נאמן משום דלא עדיף מביד לזה עצמו, והמחבר קיצר ולא כתב שאף לאחר הקיום בעיני שיאמר השליש שהוא פרוע, משום שהב"י לטעמיה דס"ל שלאחר הקיום א"צ לנאמנותו של השליש, ומפרש הב"י בכונת הטור דאפשר דאז כשאינו מקוים שייך נאמנות השליש, והסמ"ע תמה על הב"י וגם על הרמ"א שלא הגיה כלום.

⁴⁵ הש"ך ס"ק סו מפרש דברי הטור דכשאינו מקוים ע"כ בעיני שיאמר שהוא פרוע, ואז נאמן כשאפשר לקיימו או כשמקיימים אותו, אף על פי שראו הב"ד השובר ביד השליש ולית ליה מיגו, כיון שהיה יכול ליתנו לפניו, אלא אם השליש אינו אומר כלום יהא מונה, ולכן כשמת השליש לא יחזיר לא לזה ולא לזה, ומיירי בשובר שאינו מקוים ואפשר לקיימו, דאי במקוים כבר בלא"ה מהזירים למלוה, כמ"ש בשו"ע שם סוף סעיף יח. ובקצה"ח ס"ק יג כתב שהעיקר כדעת השו"ע שאין השליש נאמן כשאינו מקוים, דנהי דהימניה לשליש, לא עדיף מנאמנות שנתן לזה למלוה, שאם יש לו מיגו נגד הנאמנות נאמן להכחישו, וה"נ אם עכשיו אינו יכול לקיים נאמן להכחיש השליש במיגו דמזויף, ולדעת הנ"י שהביא הש"ך בס"ק סו דאפילו לית ליה מיגו ואי אפשר לקיים השובר נאמן מטעם דהא הימניה, וכמ"ש הש"ך בסימן נו סק"א, כתב שלא האמינו למלוה במיגו דמזויף משום דהוי מיגו להוציא, ואף על גב דגבי סטראי כתבו התוס' דבשטר אמרינן מיגו להוציא, ברמב"ן לא נראה כן, אלא טעמא דסטראי הוא משום שאין דנים על השטר כי אם על הממון שהודה שקיבל, וה"ז כבא להחזיק הממון, ולפי"ז הכא הוי מיגו להוציא, כיון שאנו דנים על השטר, ולפי"ז דוקא בשובר כתב בן הנ"י, אבל כשהשליש מוציא שטר והלוה מודה שכתבו אלא שטוען שאר טענות, אף על גב דהימניה לשליש, כיון שהיה יכול לקיימו נאמן הלוה להכחיש הנאמנות במיגו דמזויף, ועי' בסימן נו סעיף ד ובקצה"ח ובנה"מ שם.

⁴⁶ הש"ך בס"ק סו והביא בשם מעד"מ סוף פ"ק דב"מ בדעת הטור שאפילו לא נתקיים נאמן השליש, משום דקיום שטרות דרבנן ובשליש אוקמה אדאורייתא, והש"ך דחה דבריו, וגם בקצה"ח ס"ק יג הקשה על המעד"מ, ועי' בנה"מ ס"ק לג שדחה קושית הקצה"ח.

⁴⁷ ש"ך שם והסכים עמו בנתה"מ

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם כ

⁴⁹ בסמ"ע פירש דהיינו שמקצת השובר הוא כנגד הכתב שאינו יכול להתכו, אבל הש"ך גרס בקצתו ומפרש דאפילו בקצה השטר, אף על פי שיכול להתכו לא היישינן לכך, וזהו מ"ש בגמרא סמפון היוצא לאחר היתום שטרות כשר, וכן פירש הט"ז, וכתב דמעשים בכל יום שכותבים שובר בגוף השטר למטה.

⁵⁰ פירש הסמ"ע ס"ק עא שאפילו לא נכתב בכת"י המלוה, דבכל שובר א"צ עדים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ע"פ מה שכתוב⁵¹ בשובר⁵², וכן אם נמצא כתוב בפנקסו ששטר פלוני הוא פרוע סומכים על הפנקס⁵³.

**ו. לעולם מביא ראיה וסותר עד שיסתתם טענותיו ויאמרו לו
הבא עדים ואומר אין לי עדים הבא ראיה ואומר אין לי
ראיה אבל באו עדים ממדינת הים או שהיתה דיסקיא של
אביו מופקדת ביד אחר הרי זה מביא ראיה וסותר**

כבר התבאר שאם אמר⁵⁴ לו הדיין הבא עדים או ראיה ואמר אין לי עדים וראיה, הרי הוא הודה כאילו פסל כל עדותיו וראיותיו⁵⁵. דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי⁵⁶, ואעפ"י שמצא אחר כך לאו כלום הוא.

ואין צריך לומר⁵⁷ אם אמרו לו יש לך עדים ואמר אין לי עדים, יש לך ראיה ואמר אין לי ראיה, ודנו אותו וחייבוהו, וכיון שראה שמתחייב אמר פלוני

⁵¹ שאם לא היה פרוע לא היה כותב אותו בגוף השטר.

⁵² ובשו"ע סימן מד סעיף ו משמע שתלוי במנהג המקומות אם כותבים שובר בגוף השטר, ובפת"ש סימן סא סק"ג כתב בשם שו"ת חות יאיר שאם הסופר כתב בשטר שלא יועיל רק שובר כזה, והלוח לא ידע מזה, והוציא שובר בנייר נפרד, טענתו טענה, שאינו דבר הרגיל לכתוב כן בשטר, והיה על הסופר להמליך בו ולהודיעו שכותב כן, עיין שם.

⁵³ רמ"א שם, וכתב הסמ"ע דכל מה שכתוב בפנקסו הוי כאילו העיד עליו שהוא כן, ובשם רי"ז כתב שגרם ונמצא כתוב, והיינו שאחרים מצאו כתוב בפנקסו, דלית ליה מיגו שהיה יכול שלא לפרסם מה שכותב בפנקסו, והש"ך ציין לסימן צא, ושם נתבארו כמה פרטים באיזה אופן סומכים על פנקסו.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ ב

⁵⁵ כי כל אדם צריך להיות ברור מללו מה שאומר לפני ב"ד והי' לו לומר איני יודע אם יש לי ראיה או איני מוצאם עתה וכיון שאמר אין לי ראיה הוי כאילו פסל כל ראיותיו דהודאת בע"ד כמאה עדים. מאול"מ

⁵⁶ קשה לי אמאי לא נאמן לומר טעיתי כמה שאמרתי אין לי עדים, וי"א דכאן מי הכריחו לזה לומר שאין לו עדים, היה לו די לומר איני יודע אם יש לי עוד עדים, והיה מרויח בזה אולי ימצאון עוד עשרה עדים ויוכל להביאן, אלא ודאי החליט הענין לומר שאין לו עדים ופסל כל העדים שיבואו, כנלע"ד. ט"ז

⁵⁷ עיין אורים ג שהביא שיש מחלוקת ראשונים בין הראב"ד וחמיו אי מועיל אמתלא במקרה זה, וסיים דעת הראב"ד דנאמן, ולדעת חמיו של הראב"ד אינו נאמן, ונראים דברי הראב"ד שהיה רב מובהק וחכם מפורסם מי כמוהו מורה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ופלוני קרבו והעידוני, או שהוציא ראייה מתוך אפונדתו כלומר מתוך כיסו, אין זה כלום⁵⁸ ואין משגיחין עליו, שודאי יש בו ערמה⁵⁹.

אולם אם כששאלוהו שתק ולא אמר אין לי ראייה, ואחר כך כשמתחייב אמר קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני, מעידין וסותר הדין⁶⁰.

וכן אם טען טענה אחת ולא שאלו הב"ד אם יש לו עוד טענות או זכויות אחרים, שיכול לטעון אח"כ טענות אחרות שאינן סותרות את הראשונות ולסתור בהן הדין⁶¹. וכן אם שאלו יש לך עוד ראייה ושתק ולא אמר לאו דיכול להביא ראייה אח"כ⁶².

מה שהתבאר שאם אמר אין לי עדים אין לי ראייה אין משגיחין במה שיביא זה אינו אלא כשהיתה הראייה אצלו והעדים עמו במדינה. או אם מופקד ביד אחר שהוא עמו בעיר בשעה שאמר אין לי⁶³. אבל אם אמר אין לי עדים ואין לי ראייה ולאחר מכאן באו לו עדים ממדינת הים, או שהיתה דסקיא

⁵⁸ דכיון דידע מעדותיו וראיותיו הללו ואמר אין לי, הרי נראה שזייף ושקר הוא, ומתחילה לא היה ניהא ליה להסתניע מזויפיה כל זמן שלא נצטרך לו, כמו עתה שרואה שנתחייב בדין

⁵⁹ דאמר אין לי עדים אמרינן הני עדי שקר הן ששכרן אחר שראה שנתחייב. רש"י [סנהדרין ל"א ע"א ד"ה הרי]. ועיין פרישה [סוף הסימן], שם הוכחתי דאפילו אם ניכר הדבר שלא שכרן, אפ"ה אם הוא גדול ואמר תחילה אין לי עדים וראייה, תו אין מקבלין עדות, עיין שם ודו"ק. סמ"ע שם ג לפ"י דרך משל ראובן תבע לשמעון שחייב לו מנה, ואמר שאין לו ראייה, ואחר כך הביא עדים דמ"מ פטור שמעון, אם אחר כך תבע שמעון לראובן בתביעה אחרת בעדים הללו ג"כ אין יכול לגבות, דבממ"נ אם העדים אמת הרי חייב לו מתביעה ראשונה, ואם אמרינן דשכרן הרי הם פסולים שהעידו שקר בב"ד, ואיך יהיה יכול אחר כך להוציא בעדותן, ובאמת לא מצינו זה בפוסקים. ולכן נראה דשכרן לאו דוקא, רק הודה שהעדים טועים ואומרים בדדמי, אעפ"י דלא אמרינן בן בעדים ואמרינן חזקה דלא טעו, אבל בהודאת פיו ע"כ אמרינן דטעו ואמרו שלא במתכוון שקר, וא"כ העדים כשרים ומ"מ עדותן בזה בטל. ובזו ניהא ג"כ בהוציא ראייה מאפונדתו או אמר קרבו פלוני ופלוני ויעידו, דקשה לומר ברנע זו שכרן כמש"כ סמ"ע (סק"ג) ופרישה (סוף הסימן). ולפ"מ"ש ניהא. אורים ב ועיין ביאורים סק"א דשוב אינו יכול להביא העדים אלו לעדות אפילו כדבר אחר, דהוי כהודה שהן פסולין. אבל שמעון יכול להביא עדים אלו נגד ראובן שאמר אין לי עדים בחוב אחר לחייב לראובן, ואין ראובן יכול לומר ממה נפשך, אם עדים אלו כשרין הרי אתה חייב לי תביעה ראשונה, ואם פסולין הן אף עכשיו אין עדותן עדות.

⁶⁰ רמ"א שם מתשובת הרא"ש

⁶¹ סמ"ע ה משו"ת הרא"ש

⁶² ש"ך ב

⁶³ דגם כשהיתה ביד הנפקד היא מונחת בכוחו וברשותו, ובידו לקחת ממנו אימת שירצה כיון שהנפקד בעיר, משו"ה אצלו מיקרי. משא"כ בעדים דאינו ברשותו, ומשו"ה קאמר שם הן עמו במדינה. סמ"ע שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדין היומי

מסכת סנהדרין

של אביו שיש שם השטרות או אפילו⁶⁴ שטרות שלו מופקדים ביד אחרים⁶⁵, ובא זה שהפקדון אצלו והוציא לו ראיתו, הרי זה מביא וסותר, מפני שיכול לומר⁶⁶ זה שאמרתי אין לי עדים ואין לי ראיה מפני שלא היו מצויין אצלי, ובלבד שיביא עדות שאותן השטרות שהוא מראה עכשיו לראיותיו⁶⁷, היו באותן השטרות שהיו מופקדין ביד אחרים,

וכל זמן שיכול לתת אמתלא לדבריו ולומר מפני כך וכך אמרתי אין לי עדים ואין לי ראיה והיה ממש בדבריו, הרי זה אינו סותר טענותיו וסותר הדין. לפיכך אם פירש ואמר אין לי עדים כלל לא הנה ולא במדינת הים ואין לי ראיה כלל לא בידי ולא ביד אחרים, אינו יכול לסתור הדין.

ולא אמרן שאינו יכול לסתור כשאמר אין לי עדים או ראיה כלל אלא בסתמא אמרינן דגדול יודע במילי דאבוה, אבל אם גם הגדול⁶⁸ הביא אחר כך ראיה ועדים שלא ידע מאלו העדים שמביא אה"כ, או שבאו עדים ואומרים שהם יודעים שהשטרות של אביו לא היו בידו ולא ידע בהם כשירד לדין, משגיחין בהן וסותר הדין.

ז. שנים שנתעצמו בדין אחד אומר נדון כאן ואחד אומר נלך למקום הוועד כופין אותו ודן בעירו ואם הוצרך דבר לשאול כותבין ושולחין ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני כותבין ונותנין לו

⁶⁴ רמ"א שם וכתב בלשון וי"א

⁶⁵ כתב הסמ"ע ס"ק ה' דהטור (כאן) והמרדכי (סנהדרין סי' תשו) מחולקים, דלדעת המרדכי דוקא שטרות הרבה דיסקיא וכו', אבל שטר זה לבד היה לו להזכירו בבית דין, ולדעת הטור אפילו שטר לחוד יכול לומר לפי שלא היה מצוי בידי וכו', והב"ח (ר"ה כתב במרדכי) כתב דאף המרדכי מודה להטור בזה ואין כאן מחלוקת כלל, ונכון הוא.

⁶⁶ ונראה שצריך לטעון כן הוא בעצמו ואין הב"ד מוענין לו. סמ"ע שם ט' כ' הראב"ד שאם רואים ביד שנעשה משגגה ופתיות לב מה שטען מתחילה אין לי או לא הפסיד שטרו והדבר נמסר לבי"ד להבחין אם נעשו מפתיות לב. מאז"מ

⁶⁷ רמ"א שם מהמרדכי

⁶⁸ רמ"א שם מהמרדכי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדין היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

מצוה לחפש⁶⁹ לדון אצל בי"ד גדול של וועד חכמים, ולילך אחריהם, שנאמר (דברים טז פסוק כ) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף הַלֵּךְ אַחַר בִּי"ד יִפְהַ.

אולם לא נאמר זה על כל דבר ריב קטן⁷⁰, רק אם רואין בי"ד הקטן שזה דין קשה, או שאחד מהן בעל דין קשה ומטריח בטענות הרבה, אז יכול חברו לומר אני אלך לבי"ד גדול ושם יבוש ויצא הדין לאמתו.

ודוקא כששני הבתי דינין בעיר אחת, או שאין הגדול רחוק הרבה מן הקטן, אבל בטרחה יתירה או רבוי הוצאות אין כופין את אחד מהם לילך לבי"ד הגדול, כי איך יוציא מנה על מנה.

לפיכך שנים⁷¹ שנתעצמו כדין זה אומר גדון כאן וזה אומר נעלה לבי"ד הגדול⁷², כופין אותו ודן בעירו, ואם אמר כתבו ותנו לי מאיזה טעם דנתוני שמא טעיתם, כותבים ונותנין לו ואחר כך מוציאיין ממנו מיד מה שפסקו לו, ואם יביא מבי"ד הגדול שטעו, יחזירו לו מה שהוציאו מידו⁷³.

ואם הוצרך להם לשאול דבר מבית דין הגדול, כותבין ושולחים ושואלים ודנים להם בעירם כפי מה שיבא בכתב בית דין הגדול ואין הבע"ד⁷⁴ יכול

⁶⁹ מאזניים למשפט יד א

⁷⁰ שא"כ נבול יכול ר"א בדורו ור"ע בדורו, ומי לנו גדול ממשה רבינו ואמר הדבר הקטן ישפוטו הם ולא היו יכולים לומר לבי"ד הגדול של משה קאזילנא מאזניים למשפט שם

⁷¹ שו"ע ונו"כ חו"מ יד א

⁷² המחבר העתיק לשון הרמב"ם [פ"ו מסנהדרין ה"ו], והוא אינו מחלק בין ב"ד הגדול לבית הועד [והוא מקום שיש בו קיבוץ חכמים], אבל התוס' [סנהדרין ל"א ע"ב ד"ה אין והרא"ש [שם פ"ג סי' מ"א] והטור [סעיף ב'] מחלקין ביניהם, וס"ל דאבית הועד דוקא קאמר הגמרא [שם] דשומעין לתובע האומר לילך ולדון שם כשיש רגלים לתביעותיו, ואין שומעין לשום נתבע האומר כן [אף שאמר הלוה אתן לו כל הוצאותיו. רמב"ן [שו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן] סי' מ"ז, ד"מ א'], אבל כשאומר לב"ד הגדול קאזילנא, שומעין אפילו לנתבע, ומור"ם רימו דין זה במ"ש בסמוך בהג"ה ז"ל, וי"א דבטענת נלך לב"ד הגדול אין חילוק בין תובע לנתבע בו, ור"ל החילוקים דבין תובע לנתבע הנ"ל לא איתאמרו בנמרא אטענת לבית דין הגדול קאזילנא כי אם אכשמען לבית הועד קאזילנא, וקיצר מור"ם שם ולא כתב כן בהדיא, משום דבזמן הזה אין נוהגין לכפותו, וכדמסיק מור"ם שם. סמ"ע שם א

⁷³ סמ"ע שם ב

⁷⁴ סמ"ע שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לומר אחרי שהוצרכו לשאול משם נלך בעצמנו לדון שם, ושני הבע"ד יפרעו שכר השליחות⁷⁵.

ח. והיבמה הולכת אחר היבם להתירה ... אפילו מטבריא לצפורי

מצות יבום⁷⁶ וחליצה כך הוא, שתלך היבמה אחר היבם למקום שהוא דר שם, ואפילו מבית דין גדול לב"ד קטן ממנו, דכתיב (דברים כה פסוק ח) וְקָרְאוּ לוֹ זְקֵנֵי וְלֹא זְקֵנֵי עִירָהּ.

ודוקא שהוא דר⁷⁷ שם⁷⁸, ויש שם ב"ד שיכולין לחלוץ במקום דירתו או צריכין לילך אחריו, אבל אם אינו דר שם אלא הלך לשם במקרה אין כופין היבמה לילך אחריו, אלא כופין אותו לבא למקומה⁷⁹.

וכן אם הוא דר בין הגוים או בין הדיוטות שאין יודעין סדר חליצה, אינה צריכה להביא לשם הדיינין, אלא כופין אותו לילך למקום ועד הדיינין, ויפטור אותה.

⁷⁵ מיהו אם א' מבע"ד או הדיינים רוצה לשלוח למרחקים ויש חכם סמוך להם הראוי לדון שולחים לסמוך אף על פי שהרחוק יותר חכם דלאו כל כמיני' לגרום הפסד לבעל דין להרבות בשכר השליחות, וכש"כ אם חכם אחר בעירן הראוי לדון. רמ"א שם. ויראה לי שאם האחד רוצה לשלם מכיסו רבוי שכר השליחות שומעין לו דזה בכלל הלך אחר ב"ד יפה. ואם שני חכמים סמוכים בשוה הולכים אחר הגדול. מאזל"מ שם

⁷⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסו א

⁷⁷ רמ"א שם

⁷⁸ מי שיש לו ב' מקומות לפעמים דר בזה ולפעמים דר בזה עיין במהר"ם מטראני ח"ב דף ס"א. ובמהר"ם גלאנטי סי' מ"ז. ובמהר"ם אלשיך סי' נו"ן ובכנה"ג בהגהת ב"י סעיף ה', אם היבם הלך למקום אחר והיה דעתו להשתקע ונתעכב שם יב"ח אעפ"י שעדיין לא העתיק דירתו מהעיר שיצא משם. היבמה הולכת אחריו למקום שהשתקע שם יב"ח מקור ברוך סי' י"ד ע"ש אם שלחו בעד היבם לבא לעיר היבמה. אם פירשו לו ע"מ שאין עליך לטול כלום מהוצאותיך ולא שכר טרחך אין היבמה חייבת ליתן לו כלום ואם לא פירשו אלא כתבו לו בסתם שיבא חייבת היבמה מן הדין לפרוע לו הוצאותיו ושכר טרחו כפי מה שיראו כראוי ליתן רשד"ם הא"ה סי' קי"ד ועיין בעבודת הגרשוני סי' י"ב אם מעכבים את היבם שלא יסע מעיר תוך ג' חדשים עד שיחלוץ או ייבם עיין כנה"ג בהגהת ב"י סי'. באר היטב שם א ב ועיין פ"ת שם ⁷⁹ ב"ש שם מהנמק"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ט. כופין אותו ודן בעירו הני מילי היכא דקאמר ליה לזה

למלוה אבל מלוה עבד לזה לאיש מלוה

מה שהתבאר שכופין אותו ודן בעירו⁸⁰, במה דברים אמורים בשאר הדינים שאין תובע ונתבע ברור לפנינו כגון שזה טוען וזה טוען זה אומר אני התובע וזה אומר לפי החשבון אשר נעשה אני תובע ממך, או כשאמר המלוה נדון כאן והלוה אומר נלך לבי"ד הגדול.

אבל אם אמר המלוה נלך לבי"ד הגדול כופין את הלוה ועולה עמו, שכל שידוע מי התובע ומי הנתבע אז יד התובע על עליונה משום (משלי כב פסוק ז) וְעַבְד לֹוֹה לְאִישׁ מְלוֹה.

וכן אם טען זה שהזיקו או גזלו ורצה הטוען לעלות כופין בי"ד שבעירו את הנטען לעלות עמו וכן כל כיוצא בזה, כי כל תובע ונתבע כמלוה ולוה יחשב בין שתובע מחמת שכירות או שותפות וכיוצא בו עולה עמו כל אימת שאינו יכול להתמצע עמו כאן.

ודוקא שהתובע ג"כ מטריח את עצמו שאז ודאי עושה כדי שיעא הדין לאמתו, אבל אם המלוה בלא"ה יש לו דרך לשם⁸¹, ואין זה לו לטורח אז אין יכול להטריח לנתבע שאולי עושה בערמה להטריחו כדי שיתפשר עמו.

במה דברים אמורים כשהיו עדים או ראייה לנגזל או לניזק או למלוה או שמודה מקצת או שידוע לכל שיש סכסוכים גדולים ביניהם, אבל טענה ריקנית אין מחייבין את הנתבע לצאת כלל אלא נשבע במקומו ונפטר שאין כאן וְעַבְד לֹוֹה כו' שמא לא נתחייב לו מעולם.

ואם זה טוען סך פלוני וזה טוען כנגדו משכון ותובע העודף על החוב ה"ל כשניהם תובעים ואין יכולין לכופ זה לזה.

⁸⁰ שו"ע ונו"כ ה"מ יד אמ

⁸¹ סמ"ע ה, אין לזה טעם, וגם מהרי"ק טעה בהבנת תשובת רשב"א, והתשובות רשב"א היא תשובת רמב"ן שמביא בסמ"ע ס"ק ז'. [הגה שאם המלוה הולך בלא"ה שמה יכול הלוה לכופו], וכן פירשה הב"ח [כאן סעיף ב'] וחלק אמהרי"ק, ופסק דהמלוה יכול לכופ ללוה אף שיש למלוה דרך שם ולא ללוה, ע"ש. ש"ך שם ה, ועיין אורים ו שהצדיק הסמ"ע מסברא וכ"כ בנתיה"מ ובמאזל"מ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

י"א⁸² שבזמן הזה שאין בי"ד הגדול אין יכולין לכוף זה את זה, וי"א⁸³ שבי"ד חשוב שבכל דור ודור לפי מה שהוא, מיקרי בי"ד הגדול.

אבל אם יש מקומות באותה מדינה שיש בהם חכמים גדולים מומחים לרבים ומקומות שיש בהם תלמידים שאינם כמותם אם אומר המלוה נלך למקום פלוני שבארץ פלוני לפלוני ופלוני הגדול, ונדון שם כופין את הלוח והולך עמו אם יש לתובע עדים או ראיה ונראה לבי"ד שבעירו שיש ממש בטענותיו⁸⁴, אבל בלא"ה אין כופין אותו לילך עמו.

וכל זה מדינא⁸⁵ אבל כבר נהגו בזמן הזה שכל זמן שיש בי"ד בעיר⁸⁶, אין אחד יכול לכוף חבירו שילך עמו לבי"ד אחר, כי אין לנו עכשיו בית דין הגדול או בית הועד ולכן לא יוכל לדחותו, אבל יוכל לדחותו שלא לדון עד יום השלישי דהיינו אם נותן קצת אמתלא שאין לו פנאי⁸⁷, שומעין לו עד יום ג' ואח"כ מיד יבררו דינים,

אכסנאי שתובע לבני עיר או ב' אכסנאים צריך לדון עמו מיד ולא יוכל לדחותו עד ג' ימים, וכן בן עיר שתובע לאכסנאי בכל מקום שימצאנו ויש שם בי"ד מכריחו שם לדון ואם האכסנאי יסרב מחרימין אותו כמו לא' מבני עיר⁸⁸.

וכל זה כשיש בי"ד בעיר אבל אם אין בי"ד שם כל א' יוכל להכריח חבירו שילך עמו לבי"ד לדון עמו והולכין אחר הקרוב יותר אם הוא מומחה ואם שניהם שווין בריחוק הולכין אחר הגדול.

התובע צריך לילך אחר הנתבע אם הוא בעיר אחרת אף שבעיר התובע הבי"ד יותר גדול, וכל זה מפני תיקון העולם שמא יתן עינו בעשיר להטריחו ולהפסידו כדי שיתן לו מה שירצה שלא כדון, ובזמן הגמרא היה הדבר מסור לאומדנא דבי"ד אם אין ערמה לתובע ועכשיו אין בקיאים באומדנא ע"כ התקינו שידון עמו בעיר הנתבע כשיש שם בי"ד.

ואפילו היה לנתבע מעות בפקדון בעיר התובע אפ"ה צריך לילך אצל הנתבע, רק יכול לעקל מעותיו בעירו⁸⁹ דהיינו היכי שנודע שאם לא יעקב יפזרם הנתבע ולא יופרע ואז

⁸² דעת המחבר שם

⁸³ רמ"א שם

⁸⁴ דהיינו שמסדר תחילה טענותיו לפני בי"ד שבעירו ורואין שדין קשה הוא ויש בו ממש.

⁸⁵ רמ"א שם

⁸⁶ כ"כ מהרא"י בפסקיו סי' ס"ג וס"ה, ושם בסימן ס"ה כתב, שהמנהג שכל השייכים לבית החיים שלהם שייכים לאותו ב"ד. וע"ש דכתב עוד שאין בדינים אלו אלא מה שעניי הדיין רואות, והביאו בד"מ. סמ"ע י

⁸⁷ סמ"ע יא

⁸⁸ מאזל"מ שם

⁸⁹ סמ"ע יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

צריך להודיע לנתבע ואז צריך לדון במקום שמעותיו שם דעכשיו הוי כאלו התובע מוחזק.

אב שיש לו תביעה על בנו צריך לילך הבן אחר אביו אף על פי שהוא הנתבע. עשיר מוחזק ואלם בעירו מוציאין אותו לדון בעיר אחרת אף על פי שהבי"ד שבעירו יותר גדול, וה"ה אם אינו אלם⁹⁰ רק שהוא גדול ונכבד בעירו שרוב העיר סרים למשמעתו, יכול הלה לומר שידון בעיר אחרת אם רואין שיש ממש בטענתו זאת.

י. ונבל לא דיינו דיני קנסות

אין בית דין בפחות משלשה⁹¹, וכבר התבאר במסכת ב"ק דף טו: ופרד: ולעיל דף ב. שדיני ממונות צריכים בית דין של שלשה מומחים סמוכים⁹², שנאמר (שמות כב פסוק ז) וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים וְשָׁלוֹשׁ פְּעָמִים כְּתִיב אֱלֹהִים בְּפִרְשֵׁת מִשְׁפָּטִים, ואין אלהים אלא דייני מומחה⁹³, וזהו בדיני גזלות וחבלות, וקנסות⁹⁴, כגון תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה, ותשלומי והאונס והמפתה

אבל בהודאות והלוואות מספיק מומחה אחד, או שלושה הדיוטות⁹⁵.

⁹⁰ אורים טו

⁹¹ שו"ע ונו"כ חו"מ ג א ולהלן דף ג יבואר דין זה בעוה"ת

⁹² והסמיכה היא איש מפי איש עד ב"ד של מרע"ה. והסמיכה לדורות א"צ שיהי' בסמיכת יד כמו שסמך מרע"ה ליהושע בן נון אלא שאומרים לו הרי את סמוך ויכולים לסמוך לקצת דברים ולקצת דברים לא כגון דנותנין רשות לדון ולא להורות או לדון ולא לד"ק או שלא להתיר בכורות וכדומה. וכמו שיכולים לסמוך לדבר אחד ולא לכל הדברים כן יכולים לסמוך לזמן עד זמן פלוני ולא יותר והסמיכה יכול להיות אפילו שלא בפניו דכותבין או שולחין לו שהוא סמוך ואין סמיכה בח"ל הן שהיו הסומכין בח"ל והנסמכים בא"י והן שהיו הסומכין בא"י והנסמכים בח"ל ל"מ רק צריכים שניהם שיהיו בא"י. מנחת הינוך פרשת שופטים מצוה תצא אות א

⁹³ מדכת"ב בתורה (שמות כ"א א') אשר תשים לפניהם, ודרשו חז"ל [גימין פ"ח ע"ב] לפני אלקים הכתובים בפרשה דהיינו סמוכים. נתיה"מ חו"מ א א

⁹⁴ שכן שלש פעמים אלהים בפרשת שומר נאמרו, שהמפקיד מוען שהשומר שלח יד בפקדון, דהיינו גזלות, וכן חבלות, שכן מה לי שחבל כגופו ומה לי שחבל בממונו, וכן בדיני קנסות, כגון תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה וכיוצא בהם

⁹⁵ להלן דף ג. יבואר בעוה"ת שרבא אמר שאף הם צריכים מן התורה שלשה מומחים, שעירוב פרשיות יש כאן, אלא שכדי שלא תנעול דלת בפני לווים, שימנעו מלהלוות שמא יכפור הלוה ולא ימצא מומחים לכופו לדין, תקנו חכמים שאפילו שלשה הדיוטות, שאינם מומחים, כשרים. רב אחא בריה דרב איקא סובר שבהודאות והלוואות מן התורה כשר לדון אפילו אחד, ולהלכה נחלקו ראשונים: יש פוסקים כרב אחא שמן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

בחוץ לארץ שאין בית דין סמוכים, וכן בזמן הזה אף בארץ ישראל⁹⁶, אין רשות לבי"ד לדון אלא בתורת שליחותם של בי"ד הראשונים הסמוכים שהיו בארץ ישראל.

ותקנת חכמים היא זו, משום נעילת דלת בפני לווים⁹⁷, ולא נתנו להם רשות לעשות שליחותם אלא בדברים המצויים ויש בהם חסרון כים, כגון הודאות והלוואות וכיוצא, אבל דברים שאינם מצויים, אף על פי שיש בהם חסרון כים, כגון בהמה שהזיקה לחברתה בנוקי קרן בין תם בין מועד, או דברים המצויים אבל אין בהם חסרון כים, כגון בושת או דיני קנסות כתשלומי כפל קנס של אונס ומפתה וכיוצא, אין דנים אותם אלא סמוכים, בארץ ישראל, ולפיכך אין דנים אותם בזמן הזה.

וכל אלו שאמרנו⁹⁸ שאין דנין אותו בזמן הזה, אם תפש הניזק דבר מה שהוא של מזיק⁹⁹, כשיעור מה שראוי לו ליטול על פי דין תורה¹⁰⁰, אפילו תפש בעדים אין מוציאים ממנו, ואם תפש יותר מכדי נזקו שמין לו בית הדין כדי נזקו ומוציאים ממנו המותר, ואפילו תפש יותר מכדי נזקו אם היה מגיע לו מדין קנס כגון כפל או ד' וה' אין מוציאים¹⁰¹, ואין דנין אלא להחזיר המותר.

אולם אם בא הניזק לב"ד קודם שתפש ואמר תשומו לי הנזק מיד כדי שאדע כמה יש לי לתפוש אם אוכל, אין נזקקין לו כלל, שהרי זה כאילו דנים דיני קנסות ממש ששמין כדי לגבות¹⁰², אבל אם תפש שמין ואומרים לו כך וכך תחזיר אם תפש יותר, ולא קודם שתפש דהוי כמי ששמין לו מה שיתן לו.

התורה אחד כשר וחכמים הצריכו שלשה, ויש פוסקים כרבא שמן התורה צריכים שלשה מומחים וחכמים התירו אפילו אינם מומחים. עיין ש"ך שם ג א

⁹⁶ שו"ע ונו"כ הו"מ א א

⁹⁷ ויש מהאחרונים שכתב ששליחות זו היא מן התורה, אלא שנמסר הדבר לחכמים להורות כמה עשו אותנו לשלוחים לדון מבלי סמוכים.

⁹⁸ שו"ע ונו"כ שם ה

⁹⁹ מיהו מתם שמשתלם מגופו כתב המרדכי (ב"ק פ"ג סי' מ) שהיה דעת ריב"א לפסוק כר"ת (ב"ק טו: ד"ה ואי תפש) דוקא בתופס בהמה המזיקה דהוא משועבד ולא דבר אחר, ועיין מש"כ בתומים (סק"ג). אורים יב

¹⁰⁰ ולא על פי דיני ערכאות. ש"ך שם טו

¹⁰¹ סמ"ע שם יח

¹⁰² ומהרש"ל פסק כהרי"ף (ב"ק ל' ע"א מדפי הרי"ף) דבכל דבר שהוא ממון ואינו קנס אלא דלא שכיח שומעים לו, דתפיסה הוא דבר קל, ע"ש [פ"ח] סימן ב', ש"ך שם יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואם בא הניזק לב"ד ואמר לא תשומו לי כלום אלא קבלו עדותי שאם אתפוש משלו היום או למחר שלא יוציאנו מידי, אין ב"ד נזקקין לו לקבל עדותו, דכיון דאין דנין דיני קנסות בבבל אין נזקקין גם כן לקבל עדותו כלל, אף על פי שאין בו עתה הוצאת ממון מ"מ הא לבסוף אם יתפוס יבא לידי כר.

אבל אם תפש הניזק ותבעו המזיק לב"ד אומרים לניזק שיביא עדים, אם יראה לבית דין שבדין תפש, אומרים למזיק אין אנו דנין לך קנס אלא אם תרצה לפדות מה שתפש משלך תן לו כך וכך ממון, ואם תפש יותר אומרים לניזק החזר המותר. ואם לא הביא עדים שראוי לזכות בהם בדין אומרים לו להחזיר לו כל מה שתפש.

יפה כח הניזק בזמן הזה ממה שהיה בזמן המומחין וסמוכין¹⁰³, שבזמן שהיו מומחין אם בא המזיק לב"ד והודה על חיוב קנסו היו פוטרין אותו, שמודה בקנס פטור כמוט שנתבאר לעיל. ובזמן הזה אם יבא ויודה אין פוטרין אותו, שאין מועילה הודאתו לפטור אותו אלא כשיודה בפני ב"ד מומחין וסמוכין והם הנקראים אלהים בפרשה, ובזמן הזה שאין מומחין וסמוכין אין הודאתו בפניהם הודאה והרי זה כמודה חוץ לב"ד בזמן ב"ד שלא נפטר בכך, בין הודה קודם תפישה בין הודה אחר תפישה. וי"א¹⁰⁴ שאם הודה נפטר אף בזמן הזה ושוב אין תפיסה מועילה.

אף על פי שאין נזקקין לניזק לא לשום הנזק ולא לקבל עדותו נהגו קדמונינו וראשי ישיבות¹⁰⁵ כי ראו היוק וחורבה גדולה יוצא במה שאין דנין דיני קנסות, ועשו תקנה לנדות המזיק עד שיפיים בעל דינו, אבל אין מדקדקין עליו לומר כך וכך קצבנו עליך לתת לו וגם לזה קצבנו ליטול כך וכך, כי זה היה דיני קנסות ממש, אלא משערין בלבם שיעור קרוב¹⁰⁶ ואין מגלין אותו, ומנדין המזיק עד שיפיים לניזק, ורואין עד כמה מגיע מה שרוצה ליתן לו,

¹⁰³ לבוש סמ"ע שם יח ש"ך טז

¹⁰⁴ אביר"ד סי' רס"ז סקנ"ב השיג הש"ך ע"ז והסכים לדעת הב"י דדוקא בבאו עדים אח"כ הוא דלא מהני הודאתו, אבל אם לא באו עדים אח"כ בממ"נ או דהודאתו כלא נחשב ואין בידו לתפוס או דהוי הודאה א"כ הוי מודה בקנס, וע"ש שהאריך בראיה ברורה מגמ', וכ"כ השארית יוסף, וכן מבואר ממש להדיא בנימוקי פרק מרובה (כט א), ע"ש, וכן הנכון. וכ' מהרש"ל (שם פ"א סי' מ"ג) דאין לתפוס ע"י גוי, ולא נתפרש בדבריו אי בדיעבד מהני תפיסה ע"י גוי או לא. אורים שם יב

¹⁰⁵ דהוא רק מכת תקנה של נאונים ולא מדינא דש"ס כלל. לכן נראה דאם מת המזיק דאין לנדות בנו, דלא קנסו בנו אחריו, וכל התקנה היה שלא יתרבו בעלי זרוע ומזיקין בעולם, ודי שנקנסו אותו, אבל בנו שלא היתה ידו במעל אין לקנסו, והבו דלא לוסף על תקנה, נראה לי. אורים שם יא

¹⁰⁶ סמ"ע שם יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אם הוא קרוב לאשר בלבם והניזק אינו רוצה לקבל, אומרים לו אין בנו כח לנדותו יותר מכך ומתירין לו את נידויו, בעו נתפיים ובין לא נתפיים בעל דינו¹⁰⁷, ואם הוא רחוק ממה ששיערו בלבם אין מתירין אותו עד שיקרב לאותו שיעור.

אולם אין מנדים רק על כפל או ד' וה' אם כבר שילם את הקרן¹⁰⁸.

וכשמשערין י"א¹⁰⁹ צריכין לשער כל מה שמגיע לו מדין תורה, כגון כפל בגנב וד' וה' בטובח ומוכר וכה"ג. וי"א¹¹⁰ שאין משערים אלא כדי מה שניזוק בפועל, וכן המבייש את חבריו בדברים אף על פי שאין דנין אותו, מ"מ מנדין את המבייש עד שיפייסנו כראוי לפי כבודו, דיותר הוא בשת דברים מבשת של חבלה, שאין דבר גדול מלשון הרע ודבה שאדם מוציא על חבריו, וקונסין אותו ומכין אותו מכת מרדות שעבר על לאו דלא תונו איש את עמיתו [ויקרא כה, יז], אף על פי שהוא לאו שאין בו מעשה שאין לוקין עליו, מ"מ תקנו רז"ל [עי' מרדכי ב"מ סי' שו] להכותו מכת מרדות או שיפדה עצמו בממון לפי ראות עיניהם, והכל לפי הענין לפי המבייש והמתבייש.

וכבר הסכימו האחרונים הגדולים שבדורינו למגדר מלתא שפדיון המלקות הוא בעד ל"ט זהובים, ולא מדינא אלא לפי צורך שעה ולפי ראות הדיינים.

הדרן עלך זה בורר

¹⁰⁷ רמ"א שם

¹⁰⁸ סמ"ע יח ש"ך י"ח

¹⁰⁹ שיטת הלבוש שם ו

¹¹⁰ סמ"ע שם יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

